

NEDRE EIKER KOMMUNE

Reglement for finans- og gjeldsforvaltning

Nedre Eiker kommune

Vedtatt av kommunestyret 20. juni 2018

Postboks 399, 3051 Mjøndalen
Besøksadresse: Rådhusgata 2
Tlf.: 32 23 25 00
E-post: post@nedre-eiker.kommune.no

Innhold

Finans- og gjeldsreglement	3
1 Finans- og gjeldreglementets virkeområde	3
2 Hjemmel og gyldighet	3
3 Forvaltning og forvaltningstyper	3
4 Formål med kommunens finans- og gjeldsforvaltning	3
5 Generelle rammer og begrensninger	4
6 Forvaltning av overskuddslikviditet og andre midler beregnet for driftsformål	4
Driftslikviditet	5
Overskuddslikviditet	5
7 Forvaltning av gjeldsporteføljen	5
8 Forvaltning av langsiktige finansielle aktiva	6
Formål	6
Investeringsrammer	6
9 Rapportering og kontroll	7
10 Fullmakter i forvaltningen	7
11 Konstatning av avvik og vurdering og kvalitetssikring av finansiell risiko	7
Konstatning av avvik	7
Risikovurderinger	7
Kvalitetssikring	8
Vedlegg A Forskrift om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning	9
Vedlegg B Ordliste	12

Økonomiseksjonen

Saksbehandler: Liv Bermingrud Østberg

Direkte tlf.: 32 23 26 05

Dato: 08.11.2017

L.nr. 37937/2017 - Arkiv: 2008/44 - 202

Finans- og gjeldsreglement

1 Finans- og gjeldreglementets virkeområde

Reglementet skal gi rammer og retningslinjer for kommunens finans- og gjeldsforvaltning. Reglementet utgjør en samlet oversikt over de rammer og begrensninger som gjelder. Fullmakter, instruksjoner og rutiner er hjemlet i reglementet. Reglementet fastsetter hva som er akseptable avkastning- og risikonivå for plassering av driftslikviditet og overskuddslikviditet og for gjeld- og gjeldsforvaltning.

Nedre Eiker har ikke kapital til langsiktig forvaltning. Reglementet gir derfor ikke regler og rammer for dette.

Reglementet gjelder også for virksomhet i kommunale foretak etter kommuneloven kapittel 11 og interkommunalt samarbeid etter kommuneloven § 27. I den grad disse virksomhetene har en egen finans- og gjeldsforvaltning skal denne utøves i tråd med dette reglementet, eller i tilfellet med interkommunalt samarbeid, etter et omforent finansreglement som er godkjent av kommunestyret.

Kommunen kan ikke pådra seg finansiell risiko utover rammer som er vedtatt i dette reglement eller benytte finansielle instrumenter i sin finans- og gjeldsforvaltning som ikke er eksplisitt nevnt i dette reglement.

2 Hjemmel og gyldighet

- Lov om kommuner og fylkeskommuner av 25. september 1992 nr. 107 § 52 nr. 2.
- Forskrift om kommuner og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning fastsatt av KRD 9. juni 2009 (FOR 2009-06-09 nr 635) med endring fastsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet 2. november 2016 med ikrafttredelse 1. januar 2017.
- Kommunalregnskapsstandard nr. 11 – Finansielle eiendeler og forpliktelser (GKRS 08.05.2014)
- Reglementet erstatter reglement vedtatt av kommunestyret 15. desember 2010.
- Reglementet dekker hele kommunens finans- og gjeldsforvaltning og er gjeldende til nytt reglement vedtas

3 Forvaltning og forvaltningstyper

I samsvar med bestemmelsene i forskriften om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning skal reglementet omfatte forvaltningen av alle kommunens finansielle aktiva (bankinnskudd, plasseringer) og passiva (rentebærende gjeld). Dette reglementet gir målsettinger, strategier og rammer for:

- Forvaltning av overskuddslikviditet og andre midler beregnet for driftsformål.
- Forvaltning av gjeldsportefølje og øvrige finansieringsavtaler.

Nedre Eiker kommune har ingen aktiva til langsiktig forvaltning. Dersom Nedre Eiker kommune opparbeider kapital dom kan plasseres langsiktig skal finans- og gjeldsreglementet revideres før slike investeringer kan gjennomføres.

4 Formål med kommunens finans- og gjeldsforvaltning

Kommunen skal forvalte sine midler slik at tilfredsstillende avkastning kan oppnås, uten at det innebærer vesentlig finansiell risiko, og under hensyn til at kommunen skal ha midler til å dekke sine betalingsforpliktelser ved forfall.

Finans- og gjeldsforvaltningen skal:

- Ivareta grunnprinsippet i kommunelovens bestemmelse om optimal utnyttelse av kommunens tilgjengelige ressurser med sikte på å kunne gi et best mulig tjenestetilbud

- Plassert overskuddslikviditet skal over tid gi en god og konkurransedyktig avkastning under krav om sikkerhet, likviditet og risikospredning.
- Lånemidler skal over tid gi lavest mulige rentekostnader over tid med hensyn på refinansieringsrisiko, renterisiko, men også behov for forutsigbarhet i lånekostnader.

5 Generelle rammer og begrensninger

- Kommunestyret skal selv gjennom fastsettelse av dette finansreglement, ta stilling til hva som er tilfredsstillende avkastning og vesentlig finansielle risiko, jfr. kommunelovens §52.
- Reglementet og utøvelsen av finans- og gjeldsforvaltningen skal baseres på kommunens egen kunnskap om finansielle markeder og instrumenter. Kunnskapen skal til enhver tid være tilstrekkelig for den forvaltningen som utøves.
- Kommunestyret skal ta stilling til prinsipielle spørsmål om finans- og gjeldsforvaltningen, herunder hva som regnes som langsiktige finansielle aktiva. Det påligger rådmannen en selvstendig plikt til å utrede og legge frem saker for kommunestyret som anses som prinsipielle.
- Rådmannen skal fortløpende vurdere egnetheten av reglementets forskjellige rammer og begrensninger, og om disse på en klar og tydelig måte sikrer at kapitalforvaltningen utøves forsvarlig i forhold til de risikoer kommunen er eksponert for.
- Rådmannen har det daglige ansvaret for forvaltningen av Nedre Eikers kommunes plasseringer og innlån, samt andre nødvendige transaksjoner forbundet med finans- og gjeldsforvaltningen.

Ansvarer omfatter bl a:

- Myndighet til å oppta lån, i henhold til vedtak i kommunestyret, refinansiering/sammenslåing av løpende lån, godkjenne lånevilkår og binde rente.
- Myndighet til å etablere avtaler om trekkrettighet, jfr kommunelovens bestemmelse §50, punkt 5.
- Myndighet til å plassere driftslikviditet, inngå avtale om aktiv forvaltning, herunder gjennomføre anbudsrunder, velge forvalter og utarbeide forvaltningsmandat i henhold til rammene i dette reglementet.
- Myndighet til å ta opp lån i Husbanken til videreutlån, foreta utlån av disse, samt tilbakebetale ekstraordinære innfridde midler.
- Det tilligger rådmannen med hjemmel i dette finans- og gjeldsreglement, å utarbeide nødvendige fullmakter/instrukser/rutiner for de enkelte forvaltningsformer som er i overensstemmelse med kommunens overordnede økonomibestemmelser.
- Finansielle instrumenter og/eller produkter som ikke er eksplisitt tillatt brukt gjennom dette reglementet, kan ikke benyttes i kommunens finans- og gjeldsforvaltning.

6 Forvaltning av overskuddslikviditet og andre midler beregnet for driftsformål

Kommunens likvide midler består av de til enhver tid innestående midler på kommunens bankkonti, trekkrettigheter og plasseringer av overskuddslikviditet i henhold til dette reglement.

Kortsiktige midler skal som hovedforutsetning sikre at kommunen til enhver tid har likviditet til å møte alle planlagte utgifter til driftsformål.

Det er en forutsetning for plassering av deler av kommunens kortsiktige likviditet utover innestående på konti i kommunens hovedsamarbeidsbank, at det foreligger en løpende 12 måneders prognose for utviklingen av kommunens likviditet.

Plasseringer utover innestående på ordinære driftskonti skal kunne finne sted dersom likviditetsprognosen tillater det og forsvarlig avkastning oppnås.

Overskuddslikviditet og andre midler beregnet for driftsformål skal forvaltes med lav kreditt- og markedsrisiko og høy likviditet. Alle plasseringer skal gjøres i norske kroner.

Kommunen kan inngå rammeavtale med bank med minimum internasjonal rating A for å ivareta det løpende behov for banktjenester, herunder avtale om trekkrettighet (kassakreditt).

Driftslikviditet

Kommunen skal til enhver tid ha en tilgjengelig driftslikviditet (inkl. eventuelle trekkrettigheter) som minst er like stor som forventet likviditetsbehov i de neste 60 dager. All likviditet utover dette utgjør overskuddslikviditet. Kommunens driftslikviditet skal være tilgjengelig med maksimalt 3 bankdagers varsel. All likviditet utover driftslikviditet utgjør overskudds likviditet.

Overskuddslikviditet

Plassering av kommunens overskuddslikviditet kan gjøres innenfor den investeringshorisont som avdekkes via likviditetsprognosen.

Overskuddslikviditet som i henhold til likviditetsprognosen ikke inngår i likviditetsbehovet for de neste 12 måneder, kan maksimalt plasseres med inntil 18 måneders vektet renteløpetid (durasjon).

Slik overskuddslikviditet kan plasseres i:

- a. Omsettelige sertifikater og obligasjoner i norske kroner utstedt eller garantert av den norske stat, norske kommuner og fylkeskommuner og norske finansinstitusjoner.
- b. Innskudd i norske kroner til norske finans- eller kredittinstitusjoner og utenlandske finans- eller kredittinstitusjoner etablert i Norge, som er rated av internasjonal ratingbyrå, norsk anerkjent finansinstitusjon og som inngår i Bankenes sikringsfond.. Kommunes samlede innskudd i/lån til finans- eller kredittinstitusjonen skal ikke overstige 2 % av institusjonens forvaltningskapital.
- c. Pengemarkeds- og obligasjonsfond i norske kroner og som kun investerer i papirer/plasseringer som er nevnt under a) og b) over, som tillates markedsført i Norge av Finanstilsynet. Kommunens eierandel i et slikt fond skal ikke overstige 2 % av fondets forvaltningskapital.

Kommunens overskuddslikviditet kan ikke plasseres i hedgefond, eiendomsfond, enkelt aksjer, grunnfondsbevis, aksjefond, konvertible lån, ansvarlige lån, fondsobligasjoner eller lån utstedt av aksjeselskaper som ikke er finansinstitusjoner eller ikke har statlig eller kommunal/ fylkeskommunal garanti. Det kan heller ikke plasseres overskuddslikviditet i aktiva som medfører valutarisiko.

Rammer for tillatte plasseringsalternativer:

	Normal	Maksimal	Minimal	Ref. indeks
Bankinnskudd - ordinær	100 %	100 %	50 %	1 mnd NIBOR
Bankinnskudd - særvilkår				
- Hovedbankforbindelse	0 %	40%	0 %	1 mnd NIBOR
- Annen bank	0 %	20%	0 %	1 mnd NIBOR
Pengemarkeds- obl.fond	0 %	50%	0 %	STIX
Verdipapir i direkte eie	0 %	10%	0 %	STIX

Ved plassering av overskuddslikviditet gis rådmannen følgende fullmakter:

- Velge finansinstitusjon
- Inngå avtale med forvalter
- Forhandle og bestemme vilkår for plassering
- Bestemme sammensetningen av plasseringen

7 Forvaltning av gjeldsporteføljen

Kommunens lån skal sammensettes med sikte på å sikre en balansert og optimal finansiering av kommunens kortsiktige og langsiktige kapitalbehov. Låneporteføljen skal primært styres mot å oppnå så lave lånekostnader som mulig, kombinert med størst mulig grad av forutsigbarhet.

Låneopptak skal finne sted i henhold til investeringsbudsjetter og likviditetsbehov.

Finansielle leieavtaler skal betraktes som et gjeldsforhold og renterisikoen i slike avtaler skal regnes med i gjeldsporteføljens samlede renterisiko. Avtaler om finansiell leasing må vedtas i kommunestyret.

Lån kan tas opp som lån uten avdrag hvor hele hovedstolen blir innfridd på ett og samme tidspunkt. Avdrag av lånegjeld i henhold til kommunelovens § 50, nr. 7a gjøres da i form av årlige avsetninger til avdrag. Slike avsetninger kommer til fratrekk i første nye låneopptak som kommunen gjør.

Gjeldsporteføljen skal bestå av et mindre antall lån, men likevel slik at et enkelt lån ikke kan utgjøre mer enn 30 % av den samlede låneporteføljen.

Lån med forfall (eventuelt med långivers rett til å kalle lånet) inntil 12 måneder frem i tid skal maksimalt utgjøre 25 % av den samlede låneporteføljen.

Finansielle instrumenter som salg eller kjøp av opsjoner, fremtidige renteavtaler og rentebytteavtaler, kan ikke benyttes.

Det er ikke anledning til å ta opp lån i andre valutaer enn norske kroner.

Renterisikoen i gjeldsporteføljen skal styres etter følgende prinsipper:

- Minimum 1/3 av gjeldsporteføljen skal til enhver tid ha fast rente (rentebinding lenger enn ett år)
- Et enkelt lån/instrument kan ha maksimal rentebinding på 8 år.
- Den samlede gjeldsporteføljen skal ha vektet renteløpetid på mellom 1 og 4 år.
- I en normalsituasjon skal den samlede gjeldsporteføljens vektete renteløpetid være 2,5 år.

Ved opptak av nye lån, refinansiering og sammenslåing av lån skal det innhentes minst to konkurrerende tilbud fra aktuelle långivere. Det kan gjøres unntak fra denne reglen ved låneopptak i statsbank (for eksempel etableringslån i Husbanken).

Rådmannen gis følgende fullmakter:

- velge låneinstitusjon
- velge rentebetingelser
- velge avdragstid innenfor kommunelovens § 50

Det delegeres til rådmannen å etablere en gjeldsforvaltning i henhold til de retningslinjer og rammer som er nevnt over.

8 Forvaltning av langsiktige finansielle aktiva

Formål

Langsiktige finansielle aktiva er den delen av kommunens finansielle eiendeler som ikke skal benyttes til drift, investeringer eller nedbetaling av gjeld de neste 60 måneder.

Forvaltning av en kommunes langsiktige finansielle aktiva har som formål å sikre en langsiktig avkastning som kan bidra til å gi innbyggerne i kommunen et godt tjenestetilbud. Det styres etter en rullerende investeringshorisont på 5 år, samtidig som en søker en rimelig årlig bokført avkastning.

Investeringsrammer

Nedre Eiker kommune har **ikke** rammer for plassering av langsiktige finansielle aktiva.

Dersom kommunen på et senere tidspunkt har til hensikt å etablere forvaltning av langsiktige finansielle aktiva, vil dette finansreglement innenfor forskriftens rammer bli oppjustert med nødvendige og

tilstrekkelige rammer og retningslinjer for slik forvaltning. Slik endrete finansreglement vil bli vedtatt av kommunestyret før oppstart av forvaltning av langsiktige finansielle aktiva.

9 Rapportering og kontroll

Formålet med rapporteringen er å informere kommunestyret om finans- og gjeldsforvaltningens faktiske resultater, samt om finansforvaltningens eksponering i forhold til de rammer og retningslinjer som er fastsatt.

Rådmannen rapporterer til kommunestyret minst to ganger i året og i tillegg årets utgang legge frem en rapport som viser utviklingen gjennom året og status ved utgangen av året. Rapporten skal inneholde:

- En overordnet beskrivelse og overordnet vurdering av kommunens finansielle risiko.
- Oversikt over gjeldens fordeling på lånenes type i % og kroner, gjennomsnittlig gjenværende rentebinding i år for gjeldsporteføljen, løpetiden for gjelden og fordeling pr låneinstitusjon.
- Oversikt over verdien av lån som forfaller og må refinansieres innen 12 måneder.
- Oversikt over plassering av ledig likviditet med fordeling pr plasseringsform (markedsverdi) i kroner og %, vilkår, oppnådd avkastning kroner og % og referanse avkastning i %.
- Rådmannens kommentarer knyttet til sammensetning, rentebetingelser/avkastning, vesentlige markedsendringer og endring i risikoeksponering.
- Synliggjøre eventuell refinansieringsrisiko.
- Gjeldens avtalte rentebetingelse og aktuelle markedsrenter.
- Rådmannens beskrivelse og vurdering av eventuelt avvik mellom faktisk forvaltning og risikoramme i finansreglementet.
- En beskrivelse av forventet utvikling i markedet fram til neste rapporteringstidspunkt og de antatte konsekvensene av dette.

10 Fullmakter i forvaltningen

Kommunestyret skal påse at det etableres administrative rutiner som sørger for at finans- og gjeldsforvaltningen utøves i tråd med finansreglementet, gjeldede lover samt forskrift om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning, og at rutineene etterlevs.

Det delegeres til rådmannen å forestå forvaltningen av kommunens finansielle midler, herunder å:

- Innføre og vedlikeholde betryggende rutiner for forvaltning av finansielle midler
- Sørge for ajourhold og betryggende stillingsinstruksjoner og stillingsfullmakter for medarbeidere som skal arbeide med finans- og gjeldsforvaltningen
- Velge ut forsvarlige samarbeidspartnere/forvaltere og sørge for at disse får ajourholdte instruksjoner for de oppdrag de skal utføre for kommunen
- Slutte avtaler med samarbeidspartnere/forvaltere samt kjøpe og selge papirer i ihht kap. 3 pkt a, b og c.

11 Konstatning av avvik og vurdering og kvalitetssikring av finansiell risiko

Konstatning av avvik

Ved konstatning av avvik mellom faktisk finans- og gjeldsforvaltning og finansreglementets rammer, skal slikt avvik umiddelbart lukkes. Avviket slik det har fremstått, og eventuelt økonomisk konsekvens av avviket skal rapporteres til kommunestyret ved neste ordinære finansrapportering sammen med forslag til rutineendringer som vil redusere sannsynligheten for slikt avvik i fremtiden.

Risikovurderinger

Det skal til hver rapportering til kommunestyret gjøres følgende atskilte risikovurderinger:

- Renterisikoen for plasseringer av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål og gjeldsporteføljen sett i sammenheng,
- En ”netto” gjeldsbetraktning som viser kommunens regnskapsmessige renterisiko angitt i NOK ved en 1 %-andel generell endring i rentekurven.

Kvalitetssikring

Finans- og gjeldsforskriften pålegger kommunestyret å la uavhengig kompetanse vurdere om finansreglementet legger rammer for en finansforvaltning som er i tråd med kommunelovens regler og reglene i finans- og gjeldsforskriften. I tillegg skal uavhengig kompetanse vurdere rutine for vurdering og håndtering av finansiell risiko, og rutiner for å avdekke avvik fra finansreglementet.

Rådmannen pålegges ansvar for at slike eksterne vurderinger innhentes.

Kvalitetssikring av finansreglementet skal finne sted ved hver endring av reglementet, og før kommunestyret vedtar nytt, endret finansreglement. I denne sammenheng skal det også rapporteres på utført kvalitetssikring av rutine.

Vedlegg A Forskrift om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning

Dato	FOR-2009-06-09-635
Departement	Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Publisert	I 2009 hefte 6 (Merknader)
Ikrafttredelse	01.07.2010
Sist endret	FOR-2016-11-01-1428 fra 01.01.2017
Endrer	FOR-2001-03-05-299
Gjelder for	Norge
Hjemmel	LOV-1992-09-25-107-§52
Kunngjort	16.06.2009 kl. 14.50
Korttittel	Forskrift om kommuners og fylkeskommuners finans- og gjeldsforvaltning

Hjemmel: Fastsatt av Kommunal- og regionaldepartementet (nå Kommunal- og moderniseringsdepartementet) 9. juni 2009 med hjemmel i lov 25. september 1992 nr. 107 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) § 52 nr. 2.

Endringer: Endret ved forskrift 1 nov 2016 nr. 1428.

§ 1. *Virkeområde*

Forskriften gjelder for kommuners og fylkeskommuners virksomhet.

[⇌Del paragraf](#)

§ 2. *Reglement for finans- og gjeldsforvaltningen*

Kommunestyret og fylkestinget skal selv gi regler for kommunens eller fylkeskommunens finans- og gjeldsforvaltning.

Reglementet skal vedtas minst én gang i hver kommunestyre- og fylkestingsperiode.

0 Endret ved [forskrift 1 nov 2016 nr. 1428](#) (i kraft 1 jan 2017).

[⇌Del paragraf](#)

§ 3. *Rammer for reglementet*

Kommunestyret og fylkestinget skal ved fastsettelsen av reglementet vektlegge hensynet til en forsvarlig økonomiforvaltning og hensynet til å kunne dekke sine løpende betalingsforpliktelser. Reglementet skal inneholde bestemmelser som hindrer kommunen eller fylkeskommunen fra å ta vesentlig finansiell risiko i sin finans- og gjeldsforvaltning, herunder bestemmelser for å begrense kommunens eller fylkeskommunens refinansieringsrisiko ved opptak av lån.

Ved forvaltning av ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål skal det legges vekt på lav finansiell risiko og høy likviditet.

Det skal i kommunen eller fylkeskommunen være kunnskap om finans- og gjeldsforvaltning som til enhver tid er tilstrekkelig for at kommunen eller fylkeskommunen kan utøve sin finans- og gjeldsforvaltning i tråd med sitt finansreglement. Dette gjelder også når kommunen eller fylkeskommunen kjøper finans- og gjeldsforvaltningstjenester fra andre.

0 Endret ved [forskrift 1 nov 2016 nr. 1428](#) (i kraft 1 jan 2017).

[⇌Del paragraf](#)

§ 4. *Innholdet i reglementet*

Reglementet skal omfatte forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens midler og gjeld, herunder:

- a) ledig likviditet og andre midler beregnet for driftsformål
- b) langsiktige finansielle aktiva
- c) gjeldsporteføljen og øvrige finansieringsavtaler.

Reglementet skal minimum angi:

- a) formålet med forvaltningen
- b) hva som regnes som langsiktige finansielle aktiva
- c) rammer og begrensninger for forvaltningen av de ulike forvaltningstyper som angitt i første ledd, herunder tillatt risikonivå, krav til risikospredning og tillatte finansielle instrumenter
- d) tidspunkt for og innhold i statusrapporteringen for finans- og gjeldsforvaltningen i tråd med § 6 og § 7
- e) håndtering av avvik fra finansreglementet.

0 Endret ved [forskrift 1 nov 2016 nr. 1428](#) (i kraft 1 jan 2017).

⇐Del paragraf

§ 5. *Kvalitetssikring av reglementet*

Kommunestyret og fylkestinget skal påse at uavhengig instans med kunnskap om finans- og gjeldsforvaltning vurderer om finansreglementet legger rammer for en finans- og gjeldsforvaltning som er i tråd med kommunelovens regler og reglene i denne forskrift. Vurderingen skal skje før reglementet vedtas i kommunestyret og fylkestinget.

0 Endret ved [forskrift 1 nov 2016 nr. 1428](#) (i kraft 1 jan 2017).

⇐Del paragraf

§ 6. *Rapportering til kommunestyret eller fylkestinget*

Administrasjonssjefen skal minst to ganger i året legge fram rapporter for kommunestyret eller fylkestinget som viser status for kommunens eller fylkeskommunens finans- og gjeldsforvaltning.

I tillegg skal administrasjonssjefen etter årets utgang legge fram en rapport for kommunestyret eller fylkestinget som viser utviklingen gjennom året og status ved utgangen av året.

Bestemmelsen gjelder tilsvarende for kommuneråd eller fylkesråd i kommuner og fylkeskommuner med parlamentarisme.

0 Endret ved [forskrift 1 nov 2016 nr. 1428](#) (i kraft 1 jan 2017).

⇐Del paragraf

§ 7. *Innholdet i rapportene*

Rapportene skal inneholde en beskrivelse og vurdering av kommunens eller fylkeskommunens finansielle risiko.

Rapportene skal inneholde en nærmere beskrivelse av hvordan aktiva og passiva er sammensatt.

Rapportene skal vise markedsverdien for aktiva, både samlet og for hver gruppe av aktiva.

Rapportene skal vise verdien for passiva, både samlet og for hver gruppe av passiva. I tillegg skal rapportene opplyse om løpetiden for passiva, og om verdien av lån som forfaller og som må refinansieres innen 12 måneder.

Rapportene skal inneholde en beskrivelse av vesentlige markedsendringer og endringer i kommunens eller fylkeskommunens finansielle risiko, og det skal gis en vurdering av dette. I tillegg skal rapportene inneholde en beskrivelse av aktuelle markedsrenter og kommunens eller fylkeskommunens egne rentebetingelser.

Hvis det har oppstått avvik mellom kravene i finansreglementet og den faktiske forvaltningen, skal dette angis i rapportene.

0 Endret ved [forskrift 1 nov 2016 nr. 1428](#) (i kraft 1 jan 2017).

⇒Del paragraf

§ 8. *Rutiner for finans- og gjeldsforvaltningen*

Det skal etableres administrative rutiner som sørger for at finans- og gjeldsforvaltningen utøves i tråd med finansreglementet, gjeldende lover og denne forskrift, og at finans- og gjeldsforvaltningen er gjenstand for betryggende kontroll. Det skal etableres rutiner for vurdering og håndtering av finansiell risiko, herunder refinansieringsrisiko ved opptak av lån, og rutiner for å avdekke avvik fra finansreglementet.

Kommunestyret og fylkestinget skal påse at uavhengig instans med kunnskap om finans- og gjeldsforvaltning vurderer rutinene.

Kommunestyret og fylkestinget skal påse at slike rutiner er etablert og etterleves.

0 Endret ved [forskrift 1 nov 2016 nr. 1428](#) (i kraft 1 jan 2017).

⇒Del paragraf

§ 9. *Ikrafttredelse*

Forskriften trer i kraft 1. juli 2010.

Fra samme tidspunkt oppheves forskrift 5. mars 2001 nr. 299 om kommuners og fylkeskommuners finansforvaltning.

Vedlegg B Ordliste

Aktiva Eierandeler som inngår i en investeringsportefølje, og som det jevnlig stilles priser på

Annuitetslån Lån hvor summen av låntakers terminbeløp til renter og avdrag er konstant.

Banklån Motsatsen til lån tatt direkte opp hos investor (sertifikatlån, obligasjonslån og lån formidlet i gråmarkedet direkte mellom långiver og låntager) har gjerne betegnelsen banklån.

Basispunkt Et basispunkt er ett hundredels prosentpoeng. Måleenheten brukes særlig til å angi kostnader og avkastningsforskjeller i kapitalforvaltning.

Benchmark Sammenligningsgrunnlag. I rentemarkedet benyttes ofte renten på statspapirer som benchmark, mens ledende aksjeindekser benyttes som benchmark i aksjemarkedet.

Derivat En finansiell kontrakt hvor verdien avhenger av verdien til en underliggende variabel på et fremtidig tidspunkt. Derivater med priser på finansielle aktiva, råvarer som underliggende variabel er definert som finansielle instrumenter i verdipapirhandeloven. Opsjoner og terminkontrakter er eksempler på derivater.

Durasjon Renteinstrumenter har en pålydende verdi som tilbakebetales til kjøperen ved forfall og rentekuponger som vanligvis betales til kjøperen på faste tidspunkter gjennom løpetiden. Til sammen utgjør dette instrumentets kontantstrømmer til kjøperen. Durasjon er den gjennomsnittlige tid det tar før disse kontantstrømmene mottas. Kontantstrømmene veies med størrelsen, slik at tilbakebetalingstidspunktet for pålydende verdi vanligvis får størst vekt. Det betyr at durasjonen kan betraktes som en korrigert løpetid for instrumentet. Durasjonen er aldri lenger enn løpetiden, og rentekuponger gjør at den vanligvis er kortere. Durasjonen (egentlig modifisert durasjon) er dessuten et mål for hvor følsomt prisen på instrumentet er for renteendringer (hvor mange prosent prisen reduseres med når renten øker med en prosent). Lang durasjon betyr at prisen er svært følsom for renteendringer.

Effektiv rente Avkastningen (gjort om til årlig rente) man vil oppnå ved å investere i et rentepapir til dagens kurs og sitte på det til forfall.

Fastrenteobligasjon Obligasjon som gir samme nominelle rente i hele løpetiden.

Finansielle instrumenter omfatter etter verdipapirhandeloven omsettelige verdipapirer som aksjer, grunnfondsbevis, obligasjoner og sertifikater. I tillegg kommer blant annet verdipapirfondsandeler, pengemarkedsinstrumenter og derivater med verdipapirer eller varer som underliggende.

Foliorenten Renten bankene får på sine innskudd fra en dag til den neste i Norges Bank.

Foliorenten er det viktigste virkemiddelet i pengepolitikken.

Fremtidig renteavtale (FRA) En FRA er en avtale mellom to parter om å fastlåse rentesatsen på et fremtidig lån eller plassering. En FRA kan sikre renten 1 - 2 år frem i tid. Kontraktene gjøres opp til gjeldende interbankrenter (NIBOR), med løpetider på 3 eller 6 måneder på det tidspunkt avtalen forfaller og den avtalte renten begynner å løpe. Det utveksles ingen hovedstol, og avregningen fortas ved forfall. Det eksisterer kun 4 kontrakter for hver løpetid, med forfall i h. h. v. mars, juni september og desember. Norske FRA kontrakter angir derfor markedets forventningsestimater for 3 måneders terminrenter som begynner å løpe om et år eller før og er gjengitt i dagspressen.

Indeks En veiet sum av økonomiske/finansielle størrelser. Indekser benyttes til å si noe om utviklingen over tid. Konsumprisindekser og aksjeindekser er eksempler på hyppig benyttede indekser.

Kredittrisiko Risiko for at motpart ikke oppfyller sine forpliktelser i henhold til avtale. I et låneforhold består kredittrisikoen i at låntager ikke oppfyller låneavtalen.

Kurtasje Meglerprovisjon for kjøp og salg av verdipapirer.

Leasing Leie av realaktiva for kortere eller lengre perioder. Leie for kortere perioder kalles gjerne "operational lease" og avsluttes som regel ved at utleier får tilbake den fulle bruksretten til kapitalgjenstanden til forhåndsavtalte betingelser uten at leietaker deltar i noen videre verdistigning/-fall.

Leie for lengre perioder kalles "financial lease" og sidestilles gjerne med lånefinansiering siden leietaker ofte har økonomisk risiko knyttet til den fremtidige verdien av kapitalgjenstanden. KRD uttalte i rundskriv H-17/96 at "finansiell leasing må betraktes som lån i kommunelovens forstand. I

tillegg likestiller kommuneloven i § 60, Statlig kontroll og godkjenning av økonomiske forpliktelser, ”leie av bygninger, anlegg og varige driftsmidler som kan påføre kommunen eller fylkeskommunen utgifter ut over de fire neste budsjettår” med lånefinansiering.

Likviditetsrisiko (for finansinstitusjon) Risiko for økte kostnader som følge av at en motpart ikke gjør opp sin forpliktelse til rett tid. Risikoen skyldes først og fremst at finansinstitusjonene, og spesielt bankene, i stor grad finansierer en forholdsvis langsiktig utlånsportefølje med kortsiktige innskudd eller innlåning.

Likviditetsrisiko (i finansielle markeder) Risikoen for å oppnå en dårlig pris i et finansielt marked fordi antallet aktuelle kjøpere/selgere i markedet er lite.

Markedsrisiko er risiko knyttet til bevegelser i markedspriser, som for eksempel aksjekurser og renter.

NIBOR - Norwegian Inter Bank Offered Rate (Norsk eurorente) - er valutaswaprenter. Disse valutaswaprentene kvoterer på blant annet Reuters side NIBQ og NIBP for løpetidene Tomorrow/next, 1 uke, 2 uker og fra 1 måned opp til 12 måneder. På Reuters side NIBQ og NIBP er alle rentesatsene indikativt fremviste høyresider ("offer"), det vil si hva de største bankene i det norske kronemarkedet i utgangspunktet er villig til å tilby likviditet til gjennom valutabytte. Kvoteringen er slik at høyeste og laveste rente strykes, og gjennomsnittet av de resterende indikative rentene blir presentert på Reuters.

Nominell rente Pålydende rente på en finansiell fordring. Se også realrente.

Obligasjon En obligasjon er et rentebærende, omsettelig verdipapir, gjerne lagt ut som et standardisert lån i et organisert marked, med lenger løpetid enn ett år ved utleggelse. Standardiserte lån med løpetid under ett år ved utleggelse kalles i Norge sertifikater.

Lån med renteregulering: Renten kan reguleres i obligasjonslånets løpetid etter nærmere bestemte regler for hyppighet og referanse. Referansen er ofte en pengemarkedsrente og da blir lånet gjerne kalt "floater" eller FRN.

Indekserte obligasjoner: Knytter avkastningen på obligasjonen til en avtalt størrelse som inflasjon eller spesielle indekser, f. eks. råvarepriser, valutakurser og aksjekurser.

Operasjonell risiko Risiko knyttet til faren for forstyrrelser og avbrudd av driftsmessig art, for eksempel brudd på prosedyrer, feil i IT-systemer eller maskinvarer, regelbrudd, bedragerier, brann og terrorangrep.

Oppgjørsrisiko Risiko for tap og likviditetsproblemer i forbindelse med avregnings- og oppgjørsfunksjonene. Oppgjørsrisiko omfatter kredittrisiko, likviditetsrisiko, juridisk risiko og operasjonell risiko.

OPS kontakter Offentlig Privat Samarbeid med f.eks. sykehjem hvor privat bygger og eier og kommunen leier.

Opsjoner Man skiller mellom kjøpsopsjoner og salgsoptionsjoner. En kjøpsopsjon (salgsoptionsjon) er en rett, men ikke plikt til å kjøpe (selge) et underliggende aktivum til en på forhånd avtalt pris. Mulige underliggende aktiva er aksjer, valuta, råvarepriser m.m.

P.t. lån står for "for tiden" lån og betyr et lån hvor renten fastsettes løpende og ensidig av långiver som en antatt "fair" rente som skal ta hensyn til gjeldende nivå for markedsrenten, kredittrisikoen for den angjeldende låntager og konkurransesituasjonen. Det vil normalt være en klausul i låneavtalen som sier at renteendring skal varsles med en tidsfrist, for eksempel 14 dager. Låntager kan innfri lånet med noen få dagers varsling uten kostnader.

Pengemarkedsfond Pengemarkedsfond er et rentefond som investerer i rentebærende verdipapirer med løpetid inntil et år, dvs. hovedsakelig sertifikater, obligasjoner med under et års gjenstående løpetid og bankinnskudd. Med sin kortsiktige natur, vil pengemarkedsfond ha lav renterisiko og brukes for andelseierne ofte som et supplement/alternativ til bankinnskudd.

Realrente Realrenten er nominell rente korrigert for prisstigning (inflasjon)

Referanseportefølje En referanseportefølje er en tenkt portefølje med en bestemt sammensetning av verdipapirer (obligasjonsindeks eller aksjeindeks) som en forvalter resultatmåles i forhold til. Referanseporteføljen representerer en nøytral investeringsstrategi. Referanserenter i finansmarkedene er det vanlig å prissette finansielle instrumenter i forhold til sammenlignbare investeringsalternativer, såkalt relativ prising. Ved prising i obligasjonsmarkedet kan man f. eks.

prise den effektive renten på en kommunal obligasjon som effektiv rente på en statsobligasjon med samme durasjon med et påslag som svarer til den kreditt- og likviditetsrisiko som er knyttet til den kommunale obligasjonen. På denne måten vil renten for statsobligasjonen fremstå som referanserente for den kommunale obligasjonen. I Norge er statsobligasjonsmarkedet og markedet for renteswapper de mest aktuelle referansemarkedene for langsiktige renter og prising av andre obligasjoner

Rentebytteavtale (SWAP) En renteswap er en kontrakt mellom to parter om bytte av rentebinding. En slik avtale kan innebære bytte av lang, fast rente (swaprenten eller ens egen oppnådde innlånsrente) mot kort pengemarkedsrente (for eksempel 3 eller 6 måneders NIBOR rente +/- en margin) eller omvendt (kort pengemarkedsrente +/- en margin mot lang swaprente). Swaprenten og/eller NIBOR marginen fastsettes gjerne slik at nåverdien av kontrakten er null ved inngåelse. Nåverdien av fastrentebetalingene er derfor lik nåverdien av de forventede rentebetalingene basert på den korte rente. Etter at kontrakten er inngått vil markedsverdien av kontrakten variere med endringen i markedsrenten.

Rentekurven Rentekurven (swaprenten) viser hvilke faste renter som gjør markedsaktørene indifferente mellom å motta fast rente eller flytende markedsrente i den aktuelle perioden. Det tilsier at rentekurven slik den til enhver tid foreligger, primært er et uttrykk for de forventninger til det framtidige rentenivået som eksisterer hos markedsaktørene. Kurven kan også i mindre grad påvirkes av bestemte tilbuds- og etterspørselsforhold langs enkelte segmenter av kurven. Rentemarkedet anses for å være et effisient marked, noe som innebærer at det er liten grunn til å anta at det foreligger systematisk feilprising som følge av asymmetrisk eller ufullstendig informasjon. Dette medfører igjen at nåverdien av ulike tilpasninger på rentekurven blir lik. Enkelt sagt betyr dette at for eksempel 3 års rentebinding og flytende rente over en 3 års horisont skal gi den samme forventet rentebelastningen.

Styringsrente Sentralbankens sentrale rente i utøvelsen av pengepolitikken. I Norge er dette foliorenten.

Terminrenter er renter som løper mellom to fremtidige tidspunkter. Terminrentene kan under visse forutsetninger gi uttrykk for markedets forventninger om fremtidig rentenivå.

Underliggende instrument Det instrument som et derivat omfatter (er knyttet opp mot). Det kan være aksje, rente, valuta, råvare etc.

Valutarisiko Risiko for potensielt tap i form av redusert markedsverdi som følge av fluktuasjoner i valutakursen.

Kilde: www.kommunepartner.no